

Юлія ПОЧИНОК

**УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА
У СВІТОВОМУ КОНТЕКСТІ**

(книга для учнів: як зробити уроки літератури
незабутніми + успішно підготуватися до ЗНО)

5-11 класи

Тернопіль
Навчальна книга — Богдан

Укладач:

Ю.М. Починок — кандидат філологічних наук, викладач кафедри педагогіки вищої школи та суспільних дисциплін Тернопільського національного медичного університету ім. І.Я. Горбачевського

Рецензенти:

І.М. Бабій — кандидат філологічних наук, доцент кафедри загального мовознавства і слов'янських мов Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка

Л.І. Царик — кандидат філологічних наук, доцент кафедри теорії і методики української та світової літератури Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка

І.Й. Маланчук — головний інспектор шкіл відділу дошкільної, середньої та позашкільної освіти Управління освіти і науки Тернопільської міської ради

Українська література у світовому контексті (книга для учнів: як
У 45 зробити уроки літератури незабутніми? + успішно підготуватися до ЗНО
5-11 класи) / Упорядкув. та заг. ред. Ю.М. Починок. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2022. — 288 с.

ISBN 978-966-10-8292-1

Книга для учнів — це оригінальний універсальний навчально-методичний посібник, у якому учні та студенти мають можливість віднайти відповіді на найбільш поширені запитання, що стосуються української літератури у світовому контексті і не тільки: як успішно підготуватися до ЗНО з української мови та літератури, Міжнародного мовно-літературного конкурсу імені Тараса Шевченка чи Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика. Книга може бути цікавою не лише для учнів, але також і для вчителів-репетиторів, студентів та викладачів вищих навчальних закладів.

УДК 811.161.2(075.8)

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина даного видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу видавництва.*

© Починок Ю.М., упорядкування, 2019
© Навчальна книга – Богдан, виключна
ліцензія на видання, оригінал-макет, 2022

ЗМІСТ

Усна народна творчість	5
Частина 1. Історико-теоретичні аспекти	5
Частина 2. Тестові завдання.....	15
Теорія літератури	25
Частина 1. Історико-теоретичні аспекти	25
Частина 2. Тестові завдання.....	31
Художня література	40
Частина 1. Історико-теоретичні аспекти	40
Частина 2. Тестові завдання.....	47
Давня література	54
Частина 1. Історико-теоретичні аспекти	54
Частина 2. Тестові завдання.....	59
XVI століття	65
Частина 1. Історико-теоретичні аспекти	65
Частина 2. Тестові завдання.....	66
XVII століття	74
Частина 1. Історико-теоретичні аспекти	74
Частина 2. Тестові завдання.....	75
Козацькі літописи (XVII ст.)	83
Частина 1. Історико-теоретичні аспекти	83
Частина 2. Тестові завдання.....	84
XVIII століття (бароко)	92
Частина 1. Історико-теоретичні аспекти	92
Частина 2. Тестові завдання.....	95
Перша половина XIX століття	102
Частина 1. Історико-теоретичні аспекти	102
Частина 2. Тестові завдання.....	105
Поети-романтики першої половини XIX століття	112
Частина 1. Історико-теоретичні аспекти	112
Частина 2. Тестові завдання.....	115
II пол. XIX ст.	122
Частина 1. Історико-теоретичні аспекти	122
Частина 2. Тестові завдання.....	123
XIX–XX ст. Персоналії	130
Частина 1. Історико-теоретичні аспекти	130
Частина 2. Тестові завдання.....	134
Кінець XIX — початок XX століття	142
Частина 1. Історико-теоретичні аспекти	142
Частина 2. Тестові завдання.....	152
XX століття	160
Частина 1. Історико-теоретичні аспекти	160

Частина 2. Тестові завдання.....	185
Уривки текстів	192
Частина 1.	192
Частина 2. Тестові завдання.....	207
Літературні течії	214
Частина 1. Історико-теоретичні аспекти	214
Частина 2. Тестові завдання.....	215
Завдання для підготовки до мовно-літературних конкурсів та ЗНО з української мови	222
Частина 1. Фонетика	222
Вимова голосних звуків.....	223
М'які приголосні.....	223
Напівм'які приголосні	223
Уподібнення приголосних	224
Морфологія.....	226
Прикметник	227
Числівник	227
Частина 2. Тестові завдання.....	228
Зразки завдань Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка	239
(для учнів закладів загальної середньої освіти)	239
5 клас.....	239
6 клас.....	239
7 клас.....	240
8 клас.....	240
9 клас.....	241
10 клас.....	242
11 клас	242
(для учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти і коледжів)	243
(для студентів закладів вищої освіти I-II рівнів акредитації гуманітарних спеціальностей)	244
(для студентів закладів вищої освіти I-II рівнів акредитації негуманітарних спеціальностей)	244
(для студентів закладів вищої освіти III-IV рівнів акредитації гуманітарних спеціальностей)	245
(для студентів закладів вищої освіти III-IV рівнів акредитації негуманітарних спеціальностей)	246
Підготовка до ЗНО з української мови	247
Тестові завдання.....	247
Список рекомендованої літератури	274
Про авторку	275

УСНА НАРОДНА ТВОРЧИСТЬ

ЧАСТИНА 1.

ІСТОРИКО-ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ

Фольклор — усна народна творчість.

Folk — народ

Lore — знання, мудрість

Епос — казки, перекази, легенди, народні байки, анекдоти, усмішки.

Лірика — малі фольклорні жанри, пісні.

Драма — ігри, ігри-пісні, обряди, народні п'єси.

Усна народна творчість — джерело виникнення літератури.

Ліричні пісні — це родинно побутові та суспільно-побутові пісні.

Ліричні жанри:

1) Суспільно-побутова лірика:

- а) *козацькі пісні* (про козаків — не історичні особи) — найдавніші пісні «Гомін, гомін по діброві»;
- б) *чумацькі пісні* («Ой горе тій чайці») — автор Іван Мазепа, важливе місце займає персоніфікований образ чайки;
- в) *кріпацькі* («А в неділю пораненько»);
- г) *заробітчанські* («Забілили сніги»);
- д) *повстанські*;
- е) *солдатські* (рекрутські) «Сюди гори, сюди»;
- є) *бурлацькі* «А бурлака добре робе».

2) Родинно-побутові пісні:

- а) *про кохання, дошлюбні стосунки, романтичний характер зображення дійсності, гіперболізація почуттів, сентименталізація* («Цвіте терен»);
- б) *сімейне життя* (У неділю рано);
- в) *жартівливі* («На току на базарі», «Продай милий сиві бички»).

3) Календарно-обрядові пісні (найдавніші, в основі пісні — замовляння, найчастіше пов'язуються із язичницькими віруваннями давніх слов'ян):

а) *весняний цикл* (веснянки, гаївки — тільки у час Великодніх свят), закличні пісні (закликати весну — у формі діалогу між хорами «Подольночка», «Мак», «Просо», «Вербовая дощечка»);

б) *літній цикл*:

- *русальні пісні* (на зелені свята) — «Ой біжить, біжить мала дівчинка»;
 - *купальські пісні* (в яких прославлялись сонце і вода);
 - *жниварські (обжинкові)* — «А сонечко котиться, котиться»;
 - *гребовецькі* (грабали сіно);
 - *царинні* (пшениця);
 - *петрівчані*
- в) *зимовий цикл* (колядки, щедрівки) — величальні.

4) Родинно-обрядова лірика (найдавніші ліричні пісні):

а) *весільні пісні* (народні ліро-епічні твори, якими супроводжується весільний церемоніал);

б) *похоронні плачі, голосіння* (словесно-поетичні твори, якими супроводжуються похорони) виконуються речитативом;

в) *обряди народження*.

Народна драма:

1) *весілля*;

2) *маланка* (з козою);

3) *вертел* (про народження Ісуса).

Народна драма тісно пов'язана із родинно-обрядовою творчістю.

Епічні жанри (об'єднує епічне начало — сюжет).

1) *казки* (переважає елемент фантастики):

а) *чарівні* (фантастичні), героїчні (у центрі образ героя-богатиря);

б) *про тварин* (кумулятивні — нагромадження тварин) — найдавніші з казок «Рукавичка», «Ріпка»;

в) *суспільно-побутові* «Мудра дівчина» (тільки люди).

Кінець безкоштовного уривку.
Щоби читати далі, придбайте,
будь ласка, повну версію
КНИГИ.